

Národní kvalifikační rámec terciárního vzdělávání

FILOZOFICKÉ VĚDY A RELIGIONISTIKA

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

SPOLUFINANCOVÁNO EVROPSKÝM SOCIÁLNÍM FONDEM A STÁTNÍM ROZPOČTEM ČESKÉ REPUBLIKY

Oblasti vzdělávání v Národním kvalifikačním rámci terciárního vzdělávání

Oblastí vzdělávání se rozumí ucelený a vzájemně související úsek terciárního vzdělávání, v jehož rámci vznikají a uskutečňují se studijní programy. Oblast vzdělávání přitom není pouhým souhrnem v současnosti uskutečňovaných studijních programů s určitým společným jádrem, ale spíše prostorem, který by měl umožnit flexibilní vývoj studijních programů v budoucnu (integrace a další přeměny existujících programů a vznik programů nových).

Oblast vzdělávání je vymezena především deskriptory popisujícími výstupy z učení, které standardizovanou formou vyjadřují cíle vzdělávání a rovněž odrážejí společný teoretický metodologický, případně také filozofický a hodnotový základ dané oblasti vzdělávání.

Obecný popis oblasti vzdělávání zahrnuje zejména:

- jednoduchý a výstižný název oblasti vzdělávání;
- stručný popis historie, povahy a tematického rozsahu oblasti vzdělávání;
- poslání oblasti vzdělávání (co je předmětem a cílem poznávání v dané oblasti);
- uvedení páteřních oborů, které jsou jako akademické disciplíny pro danou oblast vzdělávání charakteristické a určující;
- vymezení cílů vzdělávání v dané oblasti;
- rámcový profil absolventů v dané oblasti vzdělávání s uvedením charakteristických profesí, zejména pak profesí regulovaných, které jsou relevantní;
- vztahy k ostatním oblastem vzdělávání (vč. mezních oborů).

Deskriptory oblastí vzdělávání převádějí volněji formulované popisy oblastí vzdělávání do kategorie očekávaných výstupů z učení – znalostí, dovedností a dalších způsobilostí (kompetencí) absolventů, a to v souladu s národními deskriptory kvalifikačního rámce. Zaměřují se přitom na:

- **odborné znalosti** (konkretizace faktických i teoretických znalostí a stupně porozumění typického absolventa páteřního oboru),
- **odborné dovednosti** (konkretizace výzkumných, uměleckých nebo jiných praktických postupů uplatňujících odborné znalosti dané úrovně).

Pokud jde o obecné způsobilosti, tato kategorie vyjadřuje především kontext, v němž se od absolventa očekává, že bude odborné znalosti a odborné dovednosti uplatňovat, a míru samostatnosti a odpovědnosti, s jakou tak bude činit. Obecné způsobilosti jsou obecně popsány národními deskriptory jako společné napříč všemi oblastmi vzdělávání, a deskriptory oblastí vzdělávání proto tento typ výstupů z učení v zásadě nespecifikují.

Závaznost oblastí vzdělávání

Je přirozené, že existující oblasti vzdělávání zahrnují širokou a proměnlivou škálu oborů s různou mírou akademického nebo naopak profesního zaměření, z nichž některé se nacházejí na pomezí dalších oblastí vzdělávání. Účelem formulace deskriptorů oblastí vzdělávání proto zjevně nemůže být stanovení minimálního standardu platného pro všechny obory v dané oblasti vzdělávání, ani stanovení akademicky optimálního profilu absolventa. **Deskriptory oblastí vzdělávání se budou vztahovat k typickému absolventu páteřního oboru oblasti vzdělávání a budou vyvážené brát v úvahu akademický i profesní účel vzdělávání.** V tom se liší od národních deskriptorů, které představují minimální standard, tedy charakterizují odborné znalosti, odborné dovednosti a obecné způsobilosti, které musí absolvent prokazovat při absolvování daného stupně vzdělání.

FILOZOFICKÉ VĚDY A RELIGIONISTIKA

STRUČNÝ POPIS POVAHY, TEMATICKÉHO ROZSAHU A HISTORIE OBLASTI

Filozofie je systematickou reflexí lidské situovanosti ve světě, vystupující jak samostatně, tak i jako reflexe základů ostatních oborů. Zejména v prvním ohledu se jedná zřejmě o vůbec nejstarší lidskou intelektuální aktivitu; teprve v jejím rámci dostaly konkrétní obsah základní pojmy jako rozum, duše, idea, kultura, pravda, skutečnost, dobro, existence či krása. V kontextu humanitních studií se v jejich vnitřní jednotě a případné konkrétní provázanosti uplatňují obě tyto podoby filozofie. Obor je ze své podstaty založen bytostnou heterogenitou přístupů, pluralitou tradic a neustálým živým vývojem, neboť se ze své pozice snaží vyjadřovat k řadě aktuálních problémů a otázek, které v mnoha případech spadají do kompetence nejrůznějších „speciálních“ věd. Na rozdíl od tradičních vědních disciplín filozofie postrádá vymezený region jsoucná, který by zkoumala konkrétní metodou či souborem metod: v ohnisku jejího teoretického zájmu je jsoucnost jsoucího (bytí), pro filozofii je proto charakteristická schopnost klást otázky, schopnost kritického myšlení, schopnost reflexe, schopnost nacházet nové pojmy či přeznačovat stávající tak, aby bylo jejich prostřednictvím možno uchopit sledované fenomény, schopnost interpretovat, kritizovat a tvůrčím způsobem reinterpretovat klasické texty.

Posláním filozofie je vychovat člověka, jenž je schopen:

- nereduktivního přístupu ke zkoumaným záležitostem a jejich tematizace v širokých souvislostech,
- kvalifikovaného zohledňování dimenze „předpokladů možností“ každého zkoumání,
- nalézání nových, netradičních řešení problémů,
- formulovat za pomoci kritického využití filozofické terminologie přesvědčivé argumenty jak ve prospěch, tak v neprospěch daného filozofického problému,
- vést korektní a racionálními argumenty podloženou debatu, i pokud jde o celospolečenská témata,
- pojmově přesného a zároveň kultivovaného a srozumitelného ústního i písemného projevu,
- reflektovat vlastní kulturní, sociální, historickou, náboženskou a duchovní zakotvenost včetně jejich omezení a limitů; v pozitivním smyslu konfrontovat a pluralitně v jejich odlišnosti ocenit tradice jiné.

PÁTEŘNÍ OBORY

Páteřními obory v oblasti filozofických věd a religionistiky jsou:

- filozofie,
- religionistika.

VYMEZENÍ CÍLŮ

Cílem vzdělávání v oblasti filozofických věd a religionistiky jsou především:

- znalost historie filozofie v organické souvislosti se znalostí jejích nynějších podob,
- schopnost zabývat se problematikou metodologie jako takové,
- schopnost řešit komplexní problémy, vyžadující spojení více odborných perspektiv a diskurzů,
- schopnost přesného myšlení a vyjadřování o komplexních i kontroverzních problémech,
- porozumění netradičnímu, popř. kulturně odlišnému způsobu myšlení či argumentace.

RÁMCOVÝ PROFIL ABSOLVENTŮ

Absolvent filozofie je odborníkem obeznámeným se základními soudobými poznatky filozofie, který je na jejich základě schopen orientace jak v základních tradičních otázkách evropské duchovní tradice, tak i v aktuálních obecně lidských problémech. Absolvent je schopen přesného myšlení a vyjadřování o komplexních i kontroverzních problémech, tvůrčí interpretace filozofických i jiných textů, pojmově přesného a zároveň kultivovaného a srozumitelného písemného projevu; dále je schopen v rámci diskuse nacházet a legitimně užívat racionální argumenty, reflektovat kulturní, sociální a duchovní zakotvenost ve vlastní tradici a na tomto základě pak porozumět tradicím jiným.

Národní kvalifikační rámec terciárního vzdělávání

DESKRIPTORY OBLASTI VZDĚLÁVÁNÍ

	Bakalářský studijní program	Magisterský studijní program	Doktorský studijní program
	Absolventi studijního programu		
Odborné znalosti	• reprodukují základní znalosti a poznatky, prokazují porozumění, jež se opírá o základní filozofické či religionistické texty; • rozumí na základní úrovni možnostem, podmínkám a využití teorií a konceptů ve vztahu k výzkumným postupům oboru.	• prokazují komplexní znalosti na úrovni soudobého stavu poznání v oboru, umožňující originální využívání a rozvíjení myšlenek (v případě religionistiky též orientaci v metodologii oboru); • mají široké a hluboké znalosti konceptů a teorií a jejich souvislostí ve vztahu k výzkumným postupům a rozumějí jim.	• mají komplexní a systematické znalosti a prokazují porozumění ve vztahu k výzkumným postupům v oboru na mezinárodní úrovni; • reflektují a diskutují v případě filozofie filozofické základy vědních oborů, v případě religionistiky prokazují systematické porozumění metodologii a její zvládnutí, a to s přesahem do příbuzných oborů (filozofie, historie, sociologie, antropologie, psychologie, politologie apod.).

Národní kvalifikační rámec terciárního vzdělávání

	Bakalářský studijní program	Magisterský studijní program	Doktorský studijní program
	Absolventi studijního programu		
Odborné dovednosti	• aplikují na základě rámcově vymezeného úkolu odpovídající výzkumné postupy k řešení základních problémů v oboru, a to s uplatněním dosažených odborných znalostí; v případě religionistiky také s uplatněním dosažených odborných znalostí a základních metod; • umí vyhledat a utřídit relevantní informace a písemně zpracovat zadané filozofické téma; v případě religionistiky písemně zpracovat zadané téma s použitím předem určené metody.	• definují a samostatně vymezují komplexní praktický nebo teoretický problém a řeší jej tvůrčím způsobem s využitím vybraných teorií, konceptů a postupů oboru včetně kritické reflexe (v případě religionistiky s využitím vybraných teorií, konceptů a metod oboru včetně kritické reflexe); • samostatně vhodně volí a umí písemně zpracovat komplexní filozofické téma nebo religionistické téma (zde s použitím samostatně zvolené metody); • užívají základní výzkumné postupy v oboru způsobem umožňujícím získávat nové, původní informace; • interpretují a vyhodnocují poznatky a samostatně řeší složitější společenské, vědecké a etické problémy oboru.	• koncipují, navrhuji a realizují pokročilé výzkumné postupy a obohacují obor původním výzkumem; • dokáží vytvořit rozsáhlejší původní vědecké dílo s vysokou úrovní argumentační i věcné koherence, které původním výzkumem přispívá k rozšíření hranic poznání, a dílo publikovat; • prokazují schopnost vlastní vědecké činnosti včetně sebereflexe a inovativním způsobem přispívají k rozvoji oboru.

VZTAHY K OSTATNÍM OBLASTEM VZDĚLÁVÁNÍ

Oblast filozofické vědy a religionistika má vazbu zejména na oblasti vzdělávání:

- antropologie,
- historické vědy,
- ekonomické vědy,
- sociologie,
- filologie,
- umění,
- psychologie,
- právo,
- teologie.

CHARAKTERISTICKÉ PROFESE A RELEVANTNÍ REGULOVANÉ PROFESE

Filozofie byla od prvopočátku koncipována jakožto teoretická disciplína, jejíž smysl a cíl leží v ní samé, tudíž hovořit o charakteristických či regulovaných profesích je zde obtížné. Kromě výzkumu a vzdělávání se absolvent filozofie může dobře uplatnit např. v mediální oblasti (novinář, redaktor, tiskový mluvčí), jako pracovník v oblasti státní správy, lidských práv či rovných šancí (tam, kde je třeba odborník na multikulturalitu či mezikulturní a mezináboženský dialog), dále pak např. v oblasti reklamy, PR apod.